

پشت‌پرده توسعه کشت زعفران در افغانستان

یک مقام مسئول در وزارت کار با اشاره به خیزجهان برای توسعه کشت زعفران در افغانستان، گفت: با توجه به اینکه کشت خشخاش ۵۰ درصد سودآورتر از زعفران است، احتمال توفیق کشت این محصول در این کشور ضعیف است.

رضا تازیکی، مدیر طرح ملی توسعه کسب و کار و اشتغال پایدار وزارت کار در گفتگو با خبرنگار مهر با اشاره به اینکه وزرات زراعت افغانستان اعلام کرده که زعفران این کشور برای سومین سال به عنوان بهترین و باکیفیت‌ترین زعفران دنیا شناخته شده است، اظهار داشت: سالهاست که فعالان زعفران در خصوص پیدا شدن رقیبی تازه برای یکی از محصولات استراتژیک کشاورزی کشورمان، سخن می‌گویند.

مدیر طرح ملی تکاپو (توسعه کسب و کار و اشتغال پایدار) وزارت کار تصریح کرد: صحبت از قاچاق پیاز زعفران، کشت و تولید زعفران در کشور افغانستان، هزار چندگاهی در میان اخبار مختلف به گوش می‌رسد و بیان آمارهای متفاوت، متناقض و گاه بدون سند و مدرک از تولید و کشت زعفران در افغانستان باعث نگرانی‌هایی شده است.

تازیکی تاکید کرد: باید سعی شود که با اطلاعات مستند از فعالیتهای انجام شده در کشور افغانستان در خصوص تولید زعفران، تصمیماتی مناسب برای مقابله با رقیب تازه وارد اتخاذ گردد.

وی ادامه داد: امروزه بخش کشاورزی افغانستان تنها حدود ۳۵.۵ درصد از تولید ناخالص داخلی افغانستان را در بر می گیرد، اما در حقیقت ۸۰ درصد جمعیت افغانستان بطور مستقیم یا غیر مستقیم در بخشهای کشاورزی و دامداری فعالیت می کنند.

نخستین بار مهاجران پیاز زعفران را از ایران به افغانستان بردند

به گفته این مقام مسئول در وزارت کار، زعفران در افغانستان پیشینه ای تاریخی ندارد و اولین نشانه ها از ورود و کشت زعفران در این کشور به سال ۱۹۹۱ و ۱۹۹۲ باز می گردد که اولین گروه از مهاجرانی که از مرزهای شرقی ایران به مناطق غربی افغانستان و منطقه غوریان وارد شده بودند به همراه خود پیاز زعفران را جهت کشت به این منطقه وارد کردند. در سال ۱۹۹۸ کمیته دانمارکی کمک به پناهندگان افغان که به اختصار داکار (DACAAR) خوانده می شود، زعفران را به عنوان یک محصول کشت جایگزین خشخاش در منطقه زرقان هرات معرفی کرد و در سال ۲۰۰۳ اولین گروه از سوی اداره کشاورزی هرات اقدام به خرید پیاز زعفران از ایران نمودند.

تازیکی اضافه کرد: در سال ۲۰۰۴ موسسات داکار، ایکاردا (ICARDA) (مرکز بین المللی تحقیقات کشاورزی در مناطق خشک) و DFID (سازمان توسعه بین المللی انگلستان) با همکاری یکدیگر پروژه ای را به نام «تحقیق در روشهای جایگزین تامین معیشت و سرمایه» که به اختصار RALF نامیده می شود را آغاز کردند که یکی از محوری ترین برنامه های آن در حوزه کشاورزی، کمک به توسعه کشت زعفران به عنوان یک کشت سودآور جایگزین خشخاش و همچنین کشت زعفران به جای دیگر محصولات، به منظور سودآوری بیشتر زارعان و دهقانین افغانی است.

به گفته وی در سال ۲۰۰۴، موسسه داکار، با همکاری دولت محلی هرات، اقدام به توزیع رایگان پیاز زعفران به کشاورزانی که تمایل به تغییر کشت از خشخاش به زعفران را داشتند، کرد و این رویه تاکنون نیز توسط دیگر موسسات نظیر یک موسسه خیریه ایتالیایی CRS نیز دنبال می شود.

تازیکی با بیان اینکه این پروژه در نواحی قندوز، غور، هلمند، هرات، قندهار، کنار، لغمان، ننگرهار و اروزگان اجرا می شود، افزود: در نوامبر سال ۲۰۰۶، سمپوزیومی به منظور معرفی زعفران توسط چند موسسه نظیر داکار، ایکاردا، می نشنال، در هرات افغانستان

برگزار و پس از این سمپوزیم، کمیته ملی هماهنگی و پشتیبانی از زعفران (NSCSC) ایجاد شد که توسط وزارت زراعت و آبیاری افغانستان حمایت می شود.

وی اضافه کرد: وظیفه این کمیته هماهنگی با وزارتخانه ها، موسسات تحقیقاتی در مورد مسائلی نظیر تولید، کیفیت، تدوین قوانین و مقررات واردات، صادرات و بازاریابی است.

تازیکی ادامه داد: در حال حاضر آمار دقیقی از سطح زیر کشت زعفران در افغانستان موجود نیست اما تخمین زده می شود در ۲۱ ناحیه از ۷ ایالت این کشور، زعفران در حال کشت است.

این مقام مسئول گفت: ۷ ناحیه از این ۲۱ ناحیه در استان هرات بوده، و استان بقدیس، غور (منطقه شهرک) منطقه میوند (قندهار) از دیگر نواحی مشهور در کشت زعفران در افغانستان هستند.

به گفته تازیکی مطابق با آمارهای نهادهای بین المللی مختلف فعال در پروژه کشت زعفران در افغانستان حدود ۱۳۰۰ کشاورز، ۹ انجمن کشاورزی زعفران، ۲ انجمن بانوان کشاورز زعفران، و ۸۰۰ هکتار زمین زیر کشت زعفران در کشور افغانستان وجود دارد که در تخمین منبع معتبر دیگری میزان سطح زیر کشت حدود ۳۰۰ هکتار برآورد شده است.

وی افزود: حداقل ۴ شرکت بخش خصوصی به منظور تجارت و بازاریابی زعفران و همچنین یک آزمایشگاه در محل اداره کشاورزی در شهر هرات تاسیس شده اند که تمامی این شرکتها و آزمایشگاه با کمکهای نهادهای نامبرده شده تشکیل شده اند.

تازیکی ادامه داد: میزان عملکرد در هکتار کشت و تولید زعفران در افغانستان حدود ۳.۲ کیلوگرم در هکتار برآورد گردیده که تقریباً نسبت به عملکرد در هکتار زعفران در ایران کمی کمتر است.

جهان برای توسعه کشت زعفران در افغانستان خیز برداشته است

این مقام مسئول در وزارت کار اظهارداشت: طبق اعلام رئیس دپارتمان بازاریابی محصولات کشاورزی در اداره کشاورزی هرات حدوداً در ۱۶ استان افغانستان زعفران بصورت پراکنده کشت می شود و آنان امیدوارند با توزیع رایگان پیاز بین کشاورزان سطح زیر کشت زعفران در افغانستان افزایش یابد.

به گفته تازیکی، «موسسه shelter now» یک موسسه خیریه مسیحی آلمانی است، این موسسه نیز در زمینه کمک به کشت زعفران در ایالت هرات فعالیت می کند. در سال ۲۰۰۹ این موسسه اقدام به خرید و توزیع زعفران افغانی در بازار آلمان نیز کرده است. طبق گفته رئیس این موسسه کشت زعفران در افغانستان سود بیشتر و خطر کمتری از کشت خشخاش را برای کشاورزان به ارمغان خواهد آورد، وی همچنین قیمت فروش زعفران افغانستان در بازار آلمان را حدود ۸ تا ۱۰ یورو برآورد کرده، برآوردی که با توجه به قیمت‌های جهانی، زیادی اغراق آمیز به نظر می رسد.

وی اضافه کرد: گروه ترکیه ای با نام تیم بازسازی ولایتی ترکیه که به اختصار (PRT) نامیده می شود نیز در استان ورداک افغانستان با تاسیس یک هنرستان کشاورزی، یک سردخانه ۱۰۰۰ تنی، حفر چاه‌های کشاورزی، امکانات ذخیره سازی در شهر میدان شهر مرکز استان ورداک افغانستان اقدام به آموزش کشت محصولات کشاورزی و بویژه زعفران می کند. به گفته رئیس این گروه با اشاره به تلاش‌های این تیم برای بازاریابی زعفران افغانستان، هدف گیری بازارهای دبی، ایالات متحده آمریکا و ترکیه را از اهداف این گروه برای توسعه بازارهای زعفران افغانستان می داند .

این مقام مسئول در وزارت کار تشریح کرد: علاوه بر این، «نجیب مالک»، مدیر پروژه رالف (RALF) که اصلی ترین پروژه افغانستان در زمینه توسعه تولید و کشت زعفران است، با همکاری «دکتر پترویس» از دانشگاه واشنگتن و همکاری موسسه ایکاردا، اقدام به تهیه و تدوین استراتژی توسعه زعفران در افغانستان نموده اند که طبق این سند، دو استراتژی عمده افغانستان و این پروژه برای توسعه زعفران عبارتند از : استراتژی ایجاد برند زعفران افغانی جهت تمایز در بازار و اتصال تولید کنندگان افغانی به بازارهای جهانی بصورت مستقیم.

برگ برنده زعفران افغانی

تازیکی گفت: به منظور دستیابی به این اهداف، ایجاد تمایز در زعفران افغانی با توجه به میزان اندک آن، در نظر گرفتن قیمت بالا از طریق ایجاد برند زعفران ارگانیک برای زعفران افغانستان و ایجاد یک تمایز جدید برای زعفران افغانستان است که در دیگر زعفران‌های تولید شده در دیگر کشورها وجود ندارد.

وی تصریح کرد: صراحتاً در این سند عنوان شده است که یکی از مهمترین راههای ارزش افزوده برای تولید کنندگان زعفران افغانستان حضور مستقیم در بازارهای بین المللی و فروش در بازارهای متعدد با بسته بندی است.

تازیکی گفت: حال به دلیل ویژگیهای خاص تولید زعفران، نظیر ارزش افزوده بالا، وزن کم محصول نهایی و در نتیجه حمل و نقل آسان، نیازمندی به نیروی انسانی، کم آب خواه بودن زعفران، این محصول به عنوان یک جایگزین مناسب برای کشت خشخاش در افغانستان در نظر گرفته شده است، همچنین برخی ملاحظات فرهنگی و مذهبی نزد برخی از کشاورزان نظیر اعتقاد به احساس گناه از کشت خشخاش، و سخت گیری و جلوگیری از کشت خشخاش در برخی ایالات در کنار این موارد حمایت های مالی و تکنیکی نهادهای بین المللی از کشت جایگزین باعث شده است که کشت زعفران در افغانستان انجام شود.

کشت خشخاش حداقل ۵۰ درصد سود آورتر است

وی ادامه داد: باید توجه داشت که علیرغم رشد بسیار اندک کشت زعفران، مطابق با گزارش سازمان ملل متحد کشت خشخاش طی سالهای اخیر در افغانستان بیشتر شده و با توجه به اینکه کشت خشخاش حداقل ۵۰ درصد سود بیشتر از کشت زعفران دارد در یک چشم انداز میان مدت کشت زعفران توفیق زیادی در این کشور را شاهد نخواهد بود.

تازیکی تاکید کرد: آمار دقیقی از کشت شاهدانه در افغانستان در دست نیست اما مطابق گزارش سال ۲۰۰۸ سازمان ملل بیش از ۱۵۰ هزار هکتار از زمین های این کشور زیر کشت خشخاش قرار دارد که این میزان سطح زیر کشت با سطح زیر کشت حدود ۳۰۰ هکتاری زعفران قابل مقایسه نیست این در حالی است که بیش از سه چهارم تولید خشخاش در افغانستان خارج از کنترل دولت است.

این مقام مسئول تاکید کرد: علی رغم تمامی این موارد، بازهم باید هوشیار بود و نباید از نظر دور داشت که در یک برنامه بلند مدت، بسیاری از این مشکلات مرتفع شده و با برقراری قانون در این کشور، شاید با رقیبی جدی در زمینه تولید زعفران مواجه شویم لذا لازم است تا فعالین صنعت زعفران با همکاری یکدیگر و در تعامل و مشارکت، با حضور در عرصه های بین المللی، ضمن رهبری تجارت زعفران در سطح جهان، هرچه بیشتر در سطح بین المللی حضور یافته و اقدام به بازار سازی و توسعه بازارهای بین المللی نمایند تا حتی در صورت وجود

رقبای متعدد، تجارت زعفران و رهبری بازار زعفران همواره نزد
ایران باشد.